

NEVEN UŠUMOVIĆ

V spomin: Daša Drndić (1946-2018)

Primorske novice, 12. 6. 2018, v slovenščino prevedla Irena Urbič

Književni opus Daše Drndić stoji in ostaja trden jez nasproti blatnim hudournikom relativizacije vojnih zločinov in revizionizma, proti poplavam, ki se valjajo po postsocialističnih deželah, pa tudi državah „urejene“, Daša bi rekla, „umite“ Evrope.

Pred pičlim mesecem dni nas je „naša Daša“, kot smo jo prijatelji in spoštovalci klicali, na veličasten način spomnila na začetke svojega pisateljskega življenja. V neponovljivem vzdušju literarnega večera v antikvariatu Ex Libris na Reki je pisateljica zbrala svoje bralce in prijatelje, ki smo se iz Ljubljane, Trsta, Kopra, Umaga in Zagreba prišli veseliti njene literature. Predstavili smo svežo, tokrat srbsko izdajo njenega romana „Umiranje u Torontu“ (hrvaški izvirnik je izšel 1997.). S predstavitvijo te avtobiografske knjige o emigrantskem življenju v Kanadi se je Daša samozavestno poslovala od književne javnosti. Prav to delo razkriva globino njene opredelitve za pisanje, za književnost kot edino ustvarjalno polje, na katerem je lahko razvila in zgradila svojo identiteto in prerasla nacionalna razvrščanja na ruševinah nekdanje Jugoslavije.

Ko ji je kataklizma v devetdesetih spodnesla tla pod nogami, ko je zapustila nacionalistični Beograd, ko jo je dočkala nestrpna Hrvaška, ko je obupovala v Kanadi, je začela Daša Drndić graditi svojo literarno poetiko, ki je po vseobsežnosti in prodornosti bolj resnična od historiografskih dokumentov, na katere se opira. Z različnimi avtofikijskimi in dokumentarističnimi postopki pisateljica črpa iz lastne avtobiografije in zgodovine svoje partizanske družine in se tako nenehno bori z nevidnim, vsakodnevnim šovinizmom „ulice“. Z vnovičnim tematiziranjem zločinov, storjenih v 2. svetovni vojni, fokusiranjem na holokavstu, pogloblja ozadja vojnih dogodkov ob razpadu nekdanje države in po njem. Vrhunec takega postopka ozaveščanja je nedvomno njen roman "Sonnenschein" (2007), preveden v svetovne jezike in večkrat nagrajen. Daša Drndić piše tako strastno polemično, da bralca pretrese in mu razkrije, da pravzaprav ne ve ničesar o zločinski naravi nacističnega režima: skrita in zamolkla prisotnost Zla postane šele z Dašino pisavo bralcu popolnoma razvidna in jasna.

Daša je bila ženska na barikadah, ostra, glasna in neizprosna. Toda njeni bližnji bomo pomnili predvsem njeno domala materinsko skrb, ljubezen do bližnjega, njeno neomajno prijateljsko zvestobo. S pogledom in kot skalpel natančnim vpogledom v brezmejno Zlo, z redko pokončno držo in hkrati s ponujeno roko, ki je širila utopično zavezništvo okoli sebe.

Stisk njene roke ne popušča in ne bo popustil nikoli.